januari 2026

Information till dig som genomgått en

BENAMPUTATION

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Det är ofta en stor fysisk och psykisk omställning att genomgå en benamputation. Det kommer ta tid för dig att anpassa dig efter de nya förutsättningarna.

Det är viktigt att träna på att sträcka i höfter och knän flera gånger dagligen, för att bibehålla rörlighet och muskelfunktion. God funktion är viktigt för att din vardag ska fungera så bra som möjligt och för att underlätta om du ska använda protes. Om ditt mål är att förflytta dig med protes krävs det extra stort engagemang från dig. Oavsett är det viktigt att du sköter din träning både på avdelning och efter utskrivning.

Om du är underbensamputerad är det extra viktigt att bibehålla sträckningsförmågan i knäleden.

Cirkulation och andning

Efter operationen finns en ökad risk för lunginflammation, blodpropp och förstoppning. För att motverka detta är det viktigt att du tidigt påbörjar andnings-, cirkulations- och rörelseträning samt förflyttningar.

- Trampa kraftigt med foten, uppåt och nedåt cirka 30 gånger i rad varje vaken timma. Det minskar risken för blodpropp.

- Andas cirka 10 djupa, lugna, andetag i följd per timma med hjälp av PEP-pipan. In genom näsan och ut genom PEP-pipan för att återfå en bra lungfunktion efter operationen.

Rörelse och vilopositioner

Rehabiliteringen börjar på avdelningen direkt efter operationen. Du får hjälp av personal att komma i gång med förflyttningar, det är viktigt att göra det flera gånger om dagen. Fysioterapeuten kommer att ge dig ett träningsprogram efter operationen.

Det är viktigt att ligga på mage flera gånger per dag för att motverka stelhet i höftlederna. Om du har svårt att ligga på mage kan du i stället ligga plant på rygg med sträckta höfter.

För dig som är underbensamputerad – tänk på att **inte** ligga med en kudde/liknande under knät så knät böjs och stumpen trycker mot madrassen.

Hjälpmedel

Förflyttningshjälpmedel provas ut tillsammans med fysioterapeut utifrån dina behov och förmågor. Hjälpmedel som t.ex. rullstol med amputationsbenstöd, duschpall och armstöd på toaletten provas ut av arbetsterapeut.

Arbetsterapeutens roll

Arbetsterapeuten gör en bedömning och utifrån den tränar ni för att du ska klara dina dagliga aktiviteter efter utskrivning. Det är viktigt att du fortsätter göra det du klarar av för att bibehålla dina förmågor.

Vid behov så får du hjälp med anpassning av bostaden av arbetsterapeut i primärvård eller kommun.

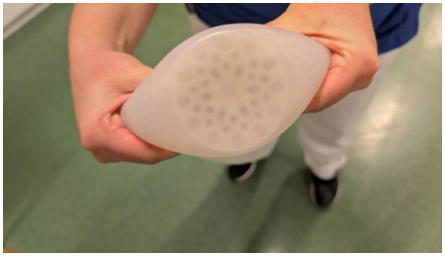
Underbensamputation

Sårkontroll

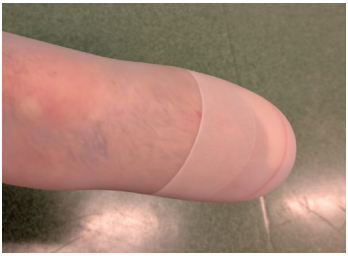
Oftast görs sårkontroll 5-7 dagar efter operationen, till dess är stumpen gipsad. I samband med sårkontrollen sågas gipset upp till så kallad ”lock-och-låda” för att möjliggöra träning av knäleden. Gipset är till för att skydda stumpen, förhindra böjning av knäleden och motverka svullnad.

Kompressionsliner

Efter sårkontrollen påbörjas behandling med kompressionsliner. Linern är en form av silikonhylsa som rullas på stumpen för att skydda och forma den, minska svullnad och förbättra sårläkning. Schema för hur kompressionslinern ska användas får du av Ortopedservice i samband med utprovningen. När du inte har kompressionslinern på ska du ha ”lock-och-låda”-gipset för att fortsätta motverka svullnad och hålla knät i en bra vinkel.

Kompressionslinern ska rullas ut hela vägen innan den rullas på stumpen för att få optimal passform.

Kompressionsliner på en underbensstump.

Lårbens- och knäledsamputation

Vid lårbens- eller knäledsamputation lindas stumpen med vadd och linda den första tiden, främst för att hålla nere svullnaden. Sårkontroll görs 5-7 dagar efter operationen. Vid amputation på dessa nivåer får du ingen kompressionsliner men stumpen kan fortsätta lindas om det känns bra och behövs.

Eventuella komplikationer efter amputation

Efter en amputation finns det risk för olika sårkomplikationer, vilket kan påverka sårläkningen och förlänga rehabiliteringen. Vanliga komplikationer inkluderar infektion i operationssåret, försämrad blodcirkulation som leder till långsam läkning samt sårvätska/blödning från stumpen.

Tecken på infektion kan vara rodnad, svullnad, värmeökning, ömhet eller feber. Det är därför viktigt att dagligen kontrollera stumpen och följa de instruktioner du fått från vårdpersonalen.

Om du upplever ökande smärta, varigt sårsekret, svullnad eller om stumpen känns ovanligt varm, kontakta din vårdgivare omgående. Tidig upptäckt och behandling av sårkomplikationer är avgörande för att minska risken för allvarligare problem och för att främja en god och snabb läkning.

Vid tecken på infektion eller om du har andra frågor, kontakta sjuksköterska för rådgivning på ortopedimottagningen Skövde, telefonnummer **0500–43 18 48**.

Måndag till torsdag kl. 07.30–14.30, fredag kl. 07.30–11.30.

Du kan även använda e-tjänst via 1177 för kontakt. Under jourtid hänvisas du till att ringa 1177 för rådgivning eller i akuta fall uppsöka närmsta akutmottagning.

Fortsatt rehabilitering

Det är mycket viktigt att du fortsätter med träningsprogrammet och förflyttningsträningen efter sjukhusvistelsen. Du tar själv ansvar för att träningen genomförs. Det är bra om du fortsätter att träna för att förbättra din funktion och balans.

Vi rekommenderar fortsatt rehabilitering med hjälp av fysioterapeut på hemorten.

För dig som ska få en protes

I samband med första sårkontrollen på avdelningen görs en teambedömning tillsammans med dig för att se om det kan bli aktuellt med utprovning av protes.

Om det bedöms kunna bli aktuellt kommer du kallas till ortopedimottagningen cirka 3 veckor efter operationen. Då sker agrafftagning och sårkontroll. Du kommer även träffa sjuksköterska och fysioterapeut som tillsammans med dig bedömer om det är aktuellt att fortsätta med protesutprovning.

Inför detta besök är det bra att du:

- kan ta dig upp till sittande på sängkant från ryggliggande, självständigt eller ev. med stöd av personal
- klarar att resa dig upp från sittande till stående med hjälp av gånghjälpmedel och ev. stöd av personal.
- klarar förflyttning från säng till rullstol med stöd av hjälpmedel och ev. personal.
- klarar att sträcka fullt i höften och om du är underbens-amputerad klarar att sträcka samt böja bra i knäleden.
- har en pågående kontakt med fysioterapeut på hemorten där ni tillsammans jobbar för att du ska bli starkare och rörligare samt trygg vid förflyttningar.
- har motivation för att fortsätta träna på egen hand enligt träningsprogram från sjukhuset/fysioterapeut på hemorten.

Besök på Ortopedservice för protesutprovning

Besöket sker cirka 5 veckor efter operation, du träffar då ortopedingenjör. Här får du chans att diskutera och eventuellt påbörja utprovningen och individuella anpassningen av en protes.

Du kommer kallas till ytterligare besök på Ortopedservice och även till Arbetsterapi/Fysioterapi på sjukhuset i Skövde. Vanligtvis deltar fysioterapeut från och med andra besöket. Det vanligaste är att du kommer på 2–4 besök innan du får med dig din protes hem. Fysioterapeuten som är inkopplad i samband med dessa besök överrapporterar till fysioterapeut på din hemort för fortsatt rehabilitering.

VGR20229

Illustrationer:
© by ExorLive 2017
www.exorlive.com